

ZVLÁŠTNÍ VÁNOČNÍ PŘÍLOHA AMERICKÝCH LISTŮ

1973

Spät' do veku pokory

W. C. WILLIAMS

Spomínam, ako som išiel na Štedrý deň do zoologickej záhrady. Rodinu som mal v cudzine a chcel som byť sám, ale nie celkom sám.

Môj brat a daktorí z blízkych priateľov ma zvali, ale nechcelo sa mi k nikomu z nich. Radšej som sa rozhodol, že ostanem celý deň sám a budem myslieť stále na ženu a deti, ako by boli tu popri mne. No necítil som sa natoľko opustený, aby som iba mrzute hľadel z obloka svojho bytu. Potom ma napadlo dokonalé riešenie: prečo ne stráviť Štedrý deň s bratmi oslíka a kravičky? Prečo sa nevrátiť do veku prostoty a nežnej pokory, ktorá sa mi azda celkom nevytratila zo srdca?

Rozhodol som sa, že pôjdem skoro a ostanem tam celý deň.

Bol studený, mierne zatiahnutý decembrový deň, bez vetru, jeden z tých perlovo šedivých dní, aké bývajú v tejto ročnej dobe, keď sú dni najkratšie a kedy ešte ne napadol sneh. Slnko sa nikdy nedostane dosť vysoko, aby hrialo, je iba studený, šedivý deň. Takmer nikto nebol vonku, keď som zameral pater-sonskou ulicou do mesta. Nebolo vidno žiaden voz a celá krajina sa zdala opustená.

Išiel som kl'udne d'alej a tu som zazrel pred sebou postavu človeka. Bol tiež sám a išiel na pravej strane cesty v tom istom smere, ako som išiel ja.

Ked' som sa priblížil, rozoznal som, že je to mladý človek. Išiel bez kabáta, s čiapkou na hlave, ruky vo vačkoch; nie už chlapec, ale muž okolo tridsiatky, a vyzeral dosť meravo a zmrzle. Čakal som, že sa otočí a pokúsi sa zastaviť auto, no neobrátil sa; išiel neprestajne d'alej. Ďaleko široko žiaden voz ani človek.

Tak som ho autom predišiel, zastavil a čakal naňho, až dôjde. Potom som otvoril okienko na aute a pýtal sa ho, či by sa nechcel sviezť.

"Môžem?" hovoril. "Vezmete ma?"

"Ved' preto som zastavil. Nastúpte."

Pozeral sa na mňa, keď si popri mne sedal. Podal som mu cigaretu, ukázal som mu zapalovač, a keď si zažal a

my sme išli d'alej, pýtal som sa ho, kde ide.

"Do toho veľikánskeho mesta."

"Odkiaľ idete?"

"Z Patersonu. Strávil som tam noc v noč'ahárni. Veľ'a som sa namrzol na tejto

cestě. Ale toto je skvelé."

"Hľadáte robotu?"

"Chcem len vidieť to mesto."

"Nikdy ste tam ešte neboli?"

"Chcel som ho vždy vidieť."

"Vy teda nie ste z Patersonu?"

(Pokrač. na 2 str. prílohy)

Štedrý den na starém bělidle

BOŽENA NĚMCOVÁ

Bylo zvykem jak ve mlýně, tak v myslivně i na Starém bělidle, že kdokoli přišel na Štedrý den a Boží hod, jíst a pít dostal do sytosti. A kdyby nikdo byl nepřišel, babička byla by šla hledat hosta na rozcestí.

Každý rok chtěly se děti postit, aby viděly zlaté prasátko, ale nikdy k tomu nedošlo, vůle byla dobrá, ale tělo slabé. Na Štedrý den štědře podělen byl kdekdo, i drůbež a dobytek dostaly vánočky, a po večeri vzala babička ode všeho, co bylo k večerí, po kousku, hodila polovičku do potoka, polovic zahrabala do sadu pod strom, aby voda čistá a zdravá zůstala a země úrodná byla, všecky pak drobtý sesbíravši hodila "ohní", aby "neškodil." Za chlévem třásla Bětka bezem, volajíc: "Třesu, třesu bez, pověz ty mi pes, kde můj milý dnes;" a v světnici slívala děvčata olovo a vosk, a děti spouštěly svíčky v ořechových skořepinách na vodu. Jan tajně postrkoval mísu, v níž byla voda, aby se hnula, a skořápky, představující loďky života, od kraje ke středu se houpaly; pak volal radostně: "Dívejte se, já se dostanu daleko, daleko do světa!"

"Ach, milý hochu, až se dostaneš do proudu života, mezi víry a úskaliny, až budou vlny loďkou tvého života smýkat, pak budeš vzpomínat toužebně na tichý přístav, z něhož jsi vyplul," řekla si tiše matka, rozkrajující jablko chlapcovo "na štěstí", ve příční polovici. Jádra tvořila hvězdu, tři čisté paprsky, dva pak byly neúplné, od červa sežrány. Odloživši je s povzdechem stranou, rozkrojila druhé pro Barunku, a vidouc opět hvězdu zatamnělou, povídala si: "Tedy ani jeden, ani druhý nebude úplně šťasten!" Rozkrojila ještě pro Vilímka a Adélku, a v těch byly zdravé hvězdičky o pěti paprscích. Ty snad, myslila matka, a Adélka vytrhla ji z myšlení, stěžujíc si právě, že její lodička (Pokrač. na 5 str. přílohy)

VYDAVATELSTVO, REDAKCE A SPOLUPRA-
COVNÍCI 'AMERICKÝCH LISTŮ' PŘEJÍ VŠEM
PŘEDPLATITELŮM, ČTENÁŘŮM, INSEREN-
TŮM A PŘÍZNIVCŮM PŘÍJEMNÉ A VESELÉ
SVÁTKY VÁNOČNÍ, MNOHO ZDARU A OSOB-
NÍCH ÚSPĚCHŮ V ROCE 1974

PSANÍ JEŽÍŠKOVI

MICHAL RACEK

Milý Ježíšku;

*to už je dávno
co jsem věřil tomu
že ruku vztáhneš až k našemu domu
a v cinkotu hvězd přečteš psaničko
ležící za oknem
zatížené dýchajícím snem*

*To už je dávno
co jsem tomu věřil
A každý svatvečer mne vede dál
od barev a od snů, které spadly jednou
když vánoční jedli vítr pročesal
a od tužeb jež čas tak přísně změřil*

*A přece znovu píši
psaní plné otázek jak suků
proč je pláč a proč jsou slzy
a proč radost vychladne tak brzy
Psaní tichem zpečetím a kladu za okno
Kdovi Snad ještě jednou vztáhneš ruku*

*A přece píši ještě jedno psaní
o své Láске emigranta Shlédni na ni
Jedno srdce pohlad' v svatvečeru
jedno zachraň ve vánočním šeru
aspoň přečti první čtyři řádky
bolesti než dáš psaní zpátky
zatížené snem
Dneska znovu leží za oknem*

Vláda věcí Tvých . . .

A zas jsme o rok dál . . .

Už po šesté slaví posrpnoví emigranti vánoce mimo domov. Po šesté překračují v cizině práh nového roku. Vlastně už to není cizina, je to nový domov, na který si zvykli, s nímž se sžili. Pro ty, kteří odešli po únoru 1948 jsou letošní vánoce a nový rok šestadvacátou kuličkou na náhrdelníku času mimo vlast. Ty posrpnové a poúnorové exulanty ledacos dělí a mnohé spojuje; zejména realita: jsme tu a doufáme. Ale patrně jiné než naše vlastní síly vrátí Československu demokratickou, lidskou tvář. . . Spojuje nás i vzpomínání na české vánoce, na vánoce na Slovensku, v horách a d.dinách. Jak je to dávno — co se naposledy na náměstích měst rozsvítily “vánoční stromy republiky”, tyto symboly národní pospolitosti. Komunisté je prohlásili za ostudný pozůstatek kapitalismu a zakázali je. Zesvětštili i vánoce, když už je nemohli zakázat, — dlouhá léta chyběly v kostelích jesličky a nekonalý se půlnoční mše. Koledy, které cenzúra připustila do rozhlasu, nesměly mít náznak náboženského symbolismu, vlastně jste slyšeli po léta jen ty, jejichž texty byly s to jakž-takž dokázat chudobu, “proletářský původ” koledníků.

V té zaryté snaze po likvidaci náboženství, komunisté ubíjeli tradici. Už ne Svatý Mikuláš, ale děda Mráz (hlavní stan Sibiř, Sovětský svaz) nosil dětem dárky, nikoli ovšem na Nový rok jako tradičně v Rusku, ale v předvečer šestého prosince, svátku Svatého Mikuláše. Býval z toho v rodinách zmatek, rodiče hleděli dětem vysvětlit, co neříkala škola, — vcelku však tohle byly relativně malé, drobné škody na mladé generaci národa. Tak, jako je dnes jen nepatrný klad — že v kostelích se slouží opět půlnoční a že na slámě v jesličkách vedle oltáře opět smí ležet Jezulátko. Žijeme ve svobodném světě, žijeme si po svém, ale vánoce slavíme většinou tradičně — jako kdysi doma. A myslíme

na ty, které jsme doma nedobrovolně zanechali, za nimiž nemůžeme a kteří nemohou za námi, neboť komunismus trestá uprchlíka i tím, že nepustí za hranice jeho matku, ženu, dítě . . . Československý vánoční stůl není prázdný, je na něm kapr a vánočka s mandlemi a rozinkami, jsou na něm ořechy, mandarinky. A pod stromečkem neschází dárky: v naší zemi není hlad a bída. Je tam však nesvoboda, hlad srdce a ducha, stesk . . . Přemítáme, jak překlenout vzdálenost času a zdolat bariéru nesvobody v tyto sváteční dny. Vzpomínkou, modlitbou? Ono prastaré: “A na

zemi pokoj lidem dobré vůle . . .” se zdá být voláním z jiného světa. Zlo má převahu na všech stranách; lidé dobré vůle nemají pokoj . . . Jak tedy vstoupit do nového roku, jsi-li emigrant, člověk rozděleného domova a bojávého srdce? Svědek vichřice, která se bezohledně žene světem? S nadějí, neboť naděje je to, co nikdy neumírá. Jan Amos Komenský, praotec českých emigrantů, věřil — že “ . . . vláda věcí tvých opět tobě do rukou se navrátí, ó lidé český . . .” Nemýlil se. Jako se nezmýlíme my, učiníme-li tuto větu mottem našeho života.

VÁNOCE V PRAZE
PŘED STO LETY

Vánoční svátky jsou obestřeny odedávna nejrůznějšími zvyky a obyčejí; jejich původ se často ztrácí v temnu staletí. Některé z nich jsou již zapomenuty, jiné zapomínány, jiné zase znova ožívují. Podívejme se dnes aspoň na okamžik o století nazpět, do Prahy našich prababiček (města nevelkého a tichého) s nesměle narůstajícími domy “za branou” a s dýmajícími továrnami za obvodem, na Smíchově, v Karlíně a Vysočanech.

Prvou předzvěstí přicházejících vánoc nebyl snad rušný vánoční trh, který i tehdy býval (na Staroměstském náměstí a v přilehlých ulicích Starého Města až k Uhelnému trhu), ale jesle, jesličky či betlémy. Rozumíte zcela dobře, i když si myslíte, že jde o omyl. Vždyť stavíme dnes ve svých obydlích i v kostelích pro radost dětských očí i radost svou jesličky, ovšem v posledních dnech před vánoci, doma až o Štědrý den.

Tenkrát tomu bývalo trochu jinak, i když ne všude. Již od listopadu (tedy prakticky ještě adventním časem) se začaly objevovat ve vedlej-

ších pražských ulicích a uličkách nad vchody do malých krámků, nebo někdy i tam, kde byly v domech malé, skrovné dílny řemeslnické, svítící nápisy “Jesle” nebo dokonce “Zde se hrají jesle”. Co to bylo? Bylo to zajímavé soužití skutečných jeslíček s českým loutkovým divadélkem. Poslyšme o tom svědectví pamětníka.

“Ráčiž, milý čtenáři, vstoupiti se mnou do některého hokynářství té doby. Bud' přímo v krámě nebo v nějakém kumbále za ním či vedle něho při zadní stěně byl na zimní období postaven Betlém s Ježíškovým chlévem a svatou rodinou v něm, s třemi králi a jejich průvodem, s pastýři, komíníky — žoldnéři — slovem se vším betlemským příslušenstvím.

To tedy byly jesle a to byla stálá a na celou sezonu neměnitelná zadní dekorace na podiu vysoko od podlahy. Před touto dekorací, na prostoru jen několika čtverečních loket, byly po nějakém předzpěvu (někdy i po modlitbě) provozovány loutkové hry. Jen někde po čas představení byly zadní jesle za-

(Pokrač. na 7 str. přílohy)

Spät' do věku pokory . . .

(Dokonč. z 1. str. přílohy)
Ukázalo sa, že je odkiaľsi zo Stredného Západu, prišiel na podvozkách vagónov bez grajciara a rozhodol sa ísť tých niekoľko posledných míľ po rovine peši — na vianočné ráno.
“Vidíte tie domy?” vravel, keď sa začali objavovať obrysy New Yorku.
“Ako sa chcete dostať cez prievoz?”
“Tam je prievoz?”
Nemyslel na to, predstavoval si — že môže ísť rovno do mestských ulíc a začať sa obzerat'. Pustil sa a nemal poňatia, čo bude robiť ďalej. Myslím, že musel vodiť, čo ho čaká, inakšie by sa nebol vydal tak ďaleko; celá situácia odpovedala tak zvlášťne mojej nálade, že tomu dnes skoro neverím.
“Aké vianoce by ste si to vybrali,” vravel som. “Pozrite, ja vám poviem, čo myslím.” A tak som mu povedal, čo sam mal na srdci. Usmieval sa, keď som mu rozprával o žene a deťoch v cudzine, o zoologickej záhrade, o tom, že chcem byť sám s myšlienkami na rodinu. Potom som sa k nemu otočil s návrhom práve vo chvíli, keď sme došli k prievozu, takže mohol vidieť panorámu newyorských dokov a lodí, budov za nimi a druhý

breh rieky, po ktorej sme sa plavili.
“Pozrite sa,” vytiahol som peňaženku. “Neviem, koľko v nej mám, no polovica je vaša.” Otvoril som a poráťal peniaze, dvadsať dva dolárov. “Vám jedenásť, mne jedenásť. Vezmite si to.”
“Nie, nemôžem si to vziať.”
“Prečože nie? Tuná to je, dajte ruku,” a dal som mu peniaze.
“Vy ste ako Ježíško!” vravel, keď si vzal peniaze.
“Teraz dajte pozor,” hovoril som mu. Vezmite si k srdci, čo vám poviem. Chod'te na Štrnástu ulicu, to je pre vás dobré miesto, kde začať. A neukazujte nikomu peniaze, lebo ich nebudete mať ani desať minút. Najdite tam Armádu spásy, dajte vám obed. A čo ďalej — to už je na vás.”
Povedal mi, ako sa volá, ja som mu povedal svoje meno, podali sme si ruky a to bolo naposled, čo som ho videl. Vrátil som sa domov až večer. Po celý čas ma neopustila myšlienka na rodinu a na strateného osamelého človeka. Cítil som sa šťastný a osviežený. Neviem, že by som predtým alebo potom prežíval Narodenie v jeho pôvodnej prapodstate, nekazenej storočiami, sviatok úplného, mystického odovzdania.

*Veselé vánoce a šťastný Nový rok
preje krajanům v celém
světě informační
a zprostředkovací kancelář*

Petra Pastrňáka
Wien 1010, Postfach 432, Österreich

Z nesmrtných myšlenek

Kahlil Gibran, libanonský básnik a filosof, (1883-1931) ktorý žil posledných dvacet let života v Americe, zanechal dielo jedinečné krásy a hĺbky. Domnívame sa, že jeho úvaha o dávání z knihy Prorok, prináša myšlenky, jejichž symbolika je vhodnou inspirací pro zahájení obvyklých "novoročních předsevzetí".

I požádal Proroka boháč — mluví k nám o dávání. A Prorok odpověděl: Dáváte málo, dáváte-li ze svého majetku. Dáváte-li část sebe, potom dáváte doopravdy. Neboť co jest váš majetek, ne-li věci a předměty, jež přechováváte a strážíte plni strachu, že je můžete ztratit potřebovat? A zítřek, — co přinese zítřek opatrnému psu, jenž zahrabává kosti do bezbřehého písku, následující

poutníky do svatého města? A co je strach z potřeby ne-li potřeba sama? A není strach ze žízni, když vaše studna je plná, sám žízeň, jenž je neuhasitelná? Jsou, kteří dávají trochu z toho množství, jež vlastní — a dávají proto, aby byli oceňováni a skrytá touha po uznání činí jejich dar nedokonalejším. A jsou, kteří mají málo a dají všechno. To jsou ti, co

věří v život a jeho štědrost, a jejich pokladna není nikdy prázdná.

Jsou, kteří dávají z radosti a radost je jim odměnou. A jsou, co dávají s bolestí a bolest je jejich křtem.

A jsou, kteří dávají a neznají ani bolest dávání ani nehledají jeho radost ani nedávají s myšlenkou na svou dobrotu; dávají tak, jako v horském údolí myrta vydechuje svou vůni do prostoru. Rukama těchto hovoří Bůh a spoza jejich očí Bůh se usmívá na svět. Je dobré dávat, jsme-li požádáni, ale je lepší dávat bez žádání, z pochopení. A je něco, co si máte ponechat, co nemáte dát? Vše, co vlastně bude jednou rozdáno; proto dávejte nyní, aby období dávání patřilo vám a nikoli vašim dědicům.

Rikáte často: "Dál bych, ale jen těm, kdož si to zaslouží." Stromy ve vašem sadu to neříkají, ani ovce na vašem pastvišti. Dávají, aby mohly žít, kdyby nedávaly, zahynuly by. A jistě ten, kdo si zaslouží dostávat svoje dny a svoje noci, zaslouží si i vašich darů. A kdo si zaslouží pít z moře života zaslouží si, aby naplnil svou číť z vašeho malého pramínku. A může-li být větší zásluha nežli té, jenž spočívá v odvaze a v důvěře, nikoli v dobročinnosti.

(Prosté motivy).

Maria Vaclavek praje

Šťastné Vianočné sviatky a zdarný Nový rok poriadateľstvu New Yorkského Deníka a jeho čitateľstvu, ktorí nezačudajú a stále pomáhajú udržať NYD. Deník bol založený národnými buditeľmi ku oslobodeniu našej starej vlasti. Posielam vianočný pozdrav pani Hermíne Getting-Hrvolovej, manželke zosnulého Milana Gettinga, sokolského redaktora a prvého učiteľa Slovenskej národnej školy. Vážená pani Getting Hrvolová, Váš článok v NYD 24. novembra bol krásny, ani neviete, akú radosť urobil nám všetkým. Nepoznáme Vašu adresu. Píšte viac. S vianočným pozdravom

MARIA VACLAVEK

V mene Slovenského Rádiového Programu

WHBI FM 105.9,

ktorý je vysielaný každú sobotu večer

od 7.05 do 8. hod.,

dovoľuje si želať všetkým milým poslucháčom

radostiplné Vianočné sviatky

a požehnaný Nový rok

Dušan Lichner

MOTIV NÁRODNÍ

JAN NERUDA

Proč vyhlíd jsem oknem teď k lesu ven?
Tam u lesa okno se třpytí,
tam vloni byl sněhový ještě lán
a letos už chaloupka svítí.

Ja evázím se, že se tam za stolem
dvě mladistvé tulí teď hlavy,
vždyť v chalouce mladý je páreček
a první svůj Svatvečer slaví.

A na nebi nad malou chaloupkou
tak do dálky kvězda se třpytí —
snad aby Tři králové věděli,
kam napřesrok s poklonou jíti.

(Prosté motivy).

A kdo jste, aby lidé museli obnažovat svá nitra a odhalovat svou hrdost, aby vy ste jejich cenu viděli nahou a jejich pýchu nezahanbenu? Hledt'e, abyste nejprve vy byli hodni byti dárci a nástroji dávání. Neboť ve skutečnosti je to život, který dává životu, kdežto vy, jež se považujete za dárcce, jste pouze svědky.

A vy, kteří přijímáte — a vy

všichni jste přijímateli — neberte na sebe příliš těžké břemeno vděčnosti, abyste na sebe i na toho, kdo dává, ne navlékli jho.

Raději se vzneste společně s dárcem na jeho darech jako na křídlech; neboť ten, kdo se příliš cítí být dlužníkem, pochybuje o laskavosti toho, jemuž je dobrosrdečná země matkou a Bůh otcem.

(Překlad z angličtiny J. H.)

Slovenská Telocvičná Jednota Sokol

sa dožila v júli 1973 sedemdesiat sedem rokov svojho úspešného účinkovania v živote amerických Slovákov a Čechov.

STJS ponúka Vám, jednotlivcom a rodinám, okrem programu telesnej výchovy a rekreácie, výhodné životné poistenie tak pre dospelých ako i mládež.

Jedným z Vašich novoročných predsavzatí nech je stať sa členom našej sokolskej organizácie i s celou rodinou.

Užijte
Radostné
Vianoce
a Šťastlivý
Nový Rok

SOKOL USA
276 Prospect Street
East Orange, N. J. 07019

SOKOLSKÉMU ČLENSTVU PRIATEĽOM A PRIAZNIVCOM SLOVENSKEHO SOKOLSTVA V AMERIKE želá

VESELÉ VIANOCE A ŠTASTLIVÝ NOVÝ ROK

Hlavný Sbor

ANDREW VENGLARČÍK, hl. správca
JÁN BAGEL, hl. podsprávca
MARIA KADRIK, hl. podsprávkyňa
JÁN SOPOCI, hl. tajomník
MELVIN ČERNICKÝ, hl. pokladník

Finančný výbor:

Wm. MERRALL, predseda:
STEVE HOMA, MILAN KOVAC
JOHN E. KERESKES, ELIZABET M. KLIMOW
HELEN KOPY, LOUISE BOTSKO

FRANK CHETKO, predseda "Public Relations" — ALBERT WALKO, hlavný náčelník — BEA WALKO, hlavná náčelníčka —
LEONARD J. ZAREMBA, právny radca
ADOLF ČIERNY, hlavný sudca

Do sokolského letoviska Sokol Woodlands v catskílských horách

pri Barryville, N. Y. prišlo v roku 1973 veľa hostí si odpočinúť a osviežiť sa na zdravom vzduchu, v čistej vode nového bazénu a prechádzkami v krásnej prírode.

Ďakujeme všetkým, ktorí náš odpočívny, rekreačný a výchovný podnik podporili a v nádeji, že v nastávajúcom roku nás znova podporíte, želáme vám

Pokojné
Vianoce
a prosperujúci
Nový rok

RIADITEĽSTVO
Sokol Woodlands, Mail Road,
Barryville, N. Y. 12719

PROSINEC

FRÁŇA ŠRAMEK

Po sněhu půjdu čistém, bílém,
hru v srdci zvonkovou.
Vánoční země je mým cílem.
Až hvězdy vyplovou,
tu budu blízko již. A budu ještě blíž,
až lesní půjdu tmou.

Tu ztichnu tak jak housle spící,
a malý, náhle dětinný,
a v rukou žmole beranici,
všarován v ticho mýtiny,
tu budu blízko již. A budu ještě blíž,
svých slz až přejdu bystřiny.

Mír ovane mne, jak by z chlěva,
v němž vůl a oslík klímají,
světýlka stříknou zprava, zleva,
noc modrá vzlykne šalmají,
tu budu blízko již. Ach, jsem tak blízko již,
snad pastýři mne poznají . . .

VÁNOCE, ŘÍKÁM SI

LADISLAV FIKAR

Vánoce, říkám si. Ach, tímhle hřebenem
vyčeseš, maminko, jen vlasy stříbrné.
Vánoce, říkám si na sadě pohřbeném
nad mrtvou stolístkou, k níž ruka přihrne
šál hlíny litostné, ten zimní, divný šál.
Ty pláčeš, maminko, a sama zůstáváš.
Vlasy ti zbělely. Žal na ně napadal.
Má drahá stařenko, jestli mě ráda máš,
přijed' a netrap se a nebud' samotná,
zamkni náš smutný dům a přijed' na svátky.
Padá a padá sníh. Snad ve dvou zachutná
nám jako jablko z tvé spící zahrádky.

Přijed' a netrap se a nebud' samotná!

VŠEM ČTENÁŘŮM I REDAKCI AMERICKÝCH LISTŮ
PŘÍJEMNÉ VÁNOCE
PŘEJE

Jiří Špánek, San Francisco

SVÝM VKLADATELŮM PŘEJEME VESELÉ
A ŠTĚDRÉ VÁNOCE A MNOHO ŠTĚSTÍ V NOVÉM ROCE
FOURTH FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF NEW YORK

1335 FIRST AVENUE, NEW YORK,
nebo 2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
a 590 East 187 Street, Bronx New York 10458

Šťastné a požehnané Vianoce
AKO AJ BLAŽENÝ A RADOSTNEJŠÍ NASTAVAJÚCI
Nový rok
SVOJIM ZAKAZNÍKOM, PRIATELOM I ZNÁMÝM ŽELÁ
TATRA

DÁREK K

V roce 1968 vyšla v pražském nakladatelství Odeon kniha, která byla okamžitě rozebrána, protože patřila k těm, po jakých byl celých dvacet let hlad. Byla to sbírka povídek amerického autora Roarka Bradforda "Starej zákon a proroci", jakési převyprávění bible americkými černochoy. Přečtete si dnes jednu z těchto kouzelných humoresek.

Tak tedy, byli vám tři muži-ští a jmenovali se Petr, Pavel a Silas. Jednou navečer seděli tak vespolek na dvorku a vedli rozprávku o tom, jak Pán Bůh tvořil na světě to a ono, když v tom Petr z ničeho nic zdvihl oči a zahlédl ukrutánsky jasnou hvězdu.

Plívl si tedy na prst a připlácl si ho do dlaně a povídá: "Hvězdičko, hvězdičko! Má první hvězdičko! Naděl mi Ježíšku, potěš mé srdíčko." "Nač si přeješ něco od Ježíška?" zeptal se Pavel. "Nejsou přece vánoce."

"To je mi fuk", povídá Petr. "Cítím vánoce v kostech a celý den mě už svrbí levá dlaň. Jsem si venkoncem jistý, že dostanu nějaký prezent."

"Já v kostech žádné vánoce necítím", namítl Silas.

"Že vy kluci vánoce v kostech necítíte", povídá Petr, "to ještě není důkaz, že vánoce nejsou. Já vánoce v kostech cítím".

"To taky není důkaz, že vánoce jsou", přihodil Pavel.

Tak seděli a přeli se, jestli vánoce přijdou nebo nepřijdou. A nakonec se Petr zvedl a prohlásil, že ví, jakým způsobem tu jejich při rozhodnout.

"Já a moje stará", my máme slepici, je to leghornka, a ta má chutě kvokat už nevím jak dlouho. Tak, abychom ji ten kvok zatrhlí, za-

špérovali jsme ji do klece a každé vánoce o půlnoci slepice spustí a kokrhá jako kohout. Pojd'me si tedy tu slepici poslechnout, a jestli bude kokrhat jako kohout, jářku, tak z toho koukají vánoce".

No a Pavel se podíval na Silase a Silas se podíval na Pavla.

"Kde říkáš, že ty a tvá stará máte tu slepici zavřenou?" zeptal se Pavel.

"V kurníku", povídá Petr. "Má chutě kvokat už nevím jak dlouho, a tak jsme ji popadli a strčili do klece do kurníku".

"No když je to takhle", usoudil Pavel, "to by tedy kolem vánoc být mohlo". "Nemá smysl takhle se hádat", povídá Petr. "Pojd'me se podívat a poslechnout, jestli ta slepice zakokrhá."

A tak seděli a mluvili o tom a hned zas o jiném, až zazpíval Pavel písničku, a Silas ji tvrdil basem. Byla to píseň Hanba v neděli, ale místo, aby zpívali Není to hanba, hřešit v neděli, ti braši zpívali Není to hanba krást slepici v neděli?

"Fujtajbl", povídá Petr. "Tohle zpívání stojí za starou belu. Jak můžu slyšet tu slepici kokrhat, když je tady takovej kravál!"

"Eh, co na tom, jestli vánoce jsou nebo nejsou", řekl Pavel, "já o moc radši zpívám, než abych slyšel nějakou slepici kokrhat."

"Já taky", přidal se Silas. "Spust' znovu Pavle."

"Drobátko počkejte", povídá

Petr, "umínil jsem si vyšťárat, jestli jsou vánoce a taky tomu přijdu na kloub!"

A Pavel mrkl na Silase a Silas mrkl na Pavla. "Hmm", zabručel Pavel, "když jinak nedáš a na kloub tomu přijít chceš, tak proč si nezajdeš do chlíva a nepodíváš se, jestli kráva neklečí a nemodlí se." "To je ono", povídá Petr. "Málem jsem zapomněl jako na smrt, že na vánoce krávy klečejí a modlejí se."

A tak Petr vylezl a šel se podívat do chléva, jestli se kráva modlí. A nemodlila se. Posadil se tedy, a že počká na půlnoc. No a tak čekal a čekal. Měsíc se vyhoupl a hvězdy zhasly. Ale stará kravka pořád jen stála a přezvykovala vičku.

"Třeba ještě není půlnoc", povídá Petr, "protože já určitě cítím vánoce v kostech." Posadil se tedy a čekal dál. No a za hezky dlouhou dobu uslyšel svou leghornku párkrát kvoknout a najednou spustila a začala vám kokrhat jako kohout!

Petr, jako když do něho střelil, hned běžel povědět Pavlovi a Silasovi, že ta jejich leghornka zakokrhala. Ale Pavel a Silas nikde, protože místo Pavla a Silase tam stál šerif a měl starou leghornku přimáčklou pod pažím!

"Tady máš svou slepici, Petře", řekl šerif. "Načapal jsem Pavla a Silase na pěšině, jak ji odnášejí a tak jsem je zabásal a tuhle ti ji nesu zpátkv."

"Že Pavel a Silas měli mou slepici"? podivil se Petr. "To mi ji ti kluci svatě štípli. To mi neměli dělat."

"Však taky mají s kradením utrum", prohlásil šerif. "protože já si je už pojistím, aby

Veselé Vianočné sviatky spolu aj šťastlivý Nový rok
všetkým členom a tiež dobrodincom
a prispivateľom praje

**Americko-Československý
Sociálny Ústav**

Příjemné prožití svátků vánočních
a vše nejlepší do Nového roku
všem svým zákazníkům,
přátelům a známým přeje

FRANK HOLEČEK
CZECHOSLOVAK RESTAURANT PRAHA

VÁNOCŮM

nezahýbali od pravé ctnosti k nekalé příležitosti!"

A tak dal šerif Petrovi zpátky slepici a Petr se zase vrátil do chléva, aby ještě nějakou chvíli pozoroval krávu. A jen vkročil dovnitř, hned spatřil krávu připlácou na všech čtyřech a kráva hekala a sténala jako hříšník na modlení.

"To jsem zvědavý, jestli se ta kráva modlí," povídá Petr. "Nebo že by jenom měla bolení?"

"Nedělej takový cimbus — Petře," napomenula ho kráva. "Copak neslyšíš, že se modlím?" "Heleď kravko, poslouchej!" povídá Petr. "Tenhle trik s tím řečením si nech zajít, s tím na mne nechod! Ty mluvit neumíš a já to dobře vím! Jen si na mně zkoušej nějaké takové špumpárnákle a já popadnu klacek a zvalčuju ti hřbet!" "Petře", odpověděla kráva, "neřekla jsem ti, abys byl zticha, když jsem zrovna na modlitbách? Nebo jinak, až ti do řeknu podruhé, tak ti to řeknu téměř svýma rohama, a sázím se, že potom ztichneš."

"Hm", povídá Petr, "já nejsem z takových, co by se hádali s krávou, která neumí mluvit, to tedy ne. Ale jestli se na mne budeš koukat, jako bys mne chtěla nabrat na rohy, to si piš, že popadnu bejkovec a pořádně ti zatopím, za to ti ručím. Já si tedyhle přijdu do svého chléva a chci vyzkoumat, jestli jsou vánoce nebo ne, a natrefím tady na vlastní krávu, jak si na mne dovoluje! Kravko jedna, takové vejšplechty si já nedám líbit ani od člověka, natož od krávy!"

"Hm, a od koho si tedy ta

kové řeči dáš líbit?" zeptala se kráva.

"Od nikoho", Petr na to. "Ani od člověka, ani od krávy. Jediný tvor, který si na mne smí dovolit, je snad asi tak Pán Bůh."

"Hm," řekla kráva, "dobře se na mne koukej!" A zatím co se Petr koukal, z krávy vystoupil Pán Bůh a vztyčil se v plné postavě rovnou Petrovi před očima.

"No co, Petře," pravil Pán Bůh, "ty jsi chtěl vyšpekulovat, jestli jsou vánoce, vid'?" "To chtěl, Hospodine," přisvědčil Petr.

"A hlídal jsi slepici, jestli bude kokrhát jako kohout a hlídal jsi krávu, jestli se bude modlit jako člověk, nemám pravdu?"

"To máš, Hospodine."

"Podívej," pravil Pán Bůh, "tohle všechno jsou čáry a kouzla a ty já nemám rád. Takhle se nic zkoumat nemá, takhle rozhodně ne. Taková leghornka ti může dostat rupy a kokrhát si jako kohout každou chvíli. A kráva se může nafouknout a natáhnout se a hekat a sténat taky každou chvíli."

Petr nic.

"Ale počkej," pravil Pán Bůh, "ted' ti něco ukážu." A vzal Petra a zavedl ho do vedlejšího stání. A tam leželo v jeslích chud'átko Jezulátko, rozvalovalo se na zádičkách, cucalo si paleček a vypadalo jako z cukru, rozmilejší pohled jste neviděli. A z obou stran u něho stáli milá Marie a Josef a tvářili se pyšně jako nevim co. A kousek dál v koutě bylo hejno andělů a zpívalo nové siónské písně!

"Vida, vida," povídá Petr, "tuhle jsi jdu vyzvědět, jestli jsou vánoce, a najdu tady

chud'átko Jezulátko ležet v jesličkách! Jestlipak tohle svět kdy viděl, Hospodine? Sháním se po vánocích, a najdu tady chud'átko Jezulátko!"

"Petře," pravil Pán Bůh, "to je jedno a to samé. Kdykoli najdeš chud'átko Jezulátko, tak jsou vždycky vánoce — čas, nečas, horko nebo zima, protože právě ono dělá vánoce. Je přece člověku tak bláze u srdce, když ho najde!"

"Víš — Hospodine," povídá Petr, "letošní rok byl náramně mizerný čas a já nemám pro chud'átko Jezulátko žádný dárek. Ale mám jednu starou leghornku a tu mu hnedka dám. Počkej tady."

"Petře," pravil Pán Bůh, "Ježíšek má víc slepic, než může potřebovat. Proč si tu slepici nevezmeš sám a nezakroutiš ji krk a nedáš ji své staré, aby ti ji pěkně do zlatova upekla? Potom ji můžeš s Pavlem a se Silasem sníst k obědu." "Pavel a Silas bručejí v base, povídá Petr."

"Kdepak, nebručejí," pravil Pán Bůh, "pustili se v base do zpívání, a proto je šerif vyhnal, aby se jich zbavil."

"Je to faktum?" podívil se Petr. "Jářku, to teda jdu rovnou té slepici zakroutit krk, protože se ještě nenašla slepice, které by bylo na božihodový oběd škoda."

"To je nápad, Petře!" pravil Pán Bůh. "A ted' se hezky seber a upeč tu slepici a schovej mi kousek prsíček . . ."

(Překlad E. a E. Tüschovi)

VIANOČNÁ

ZLATICA ORAVCOVÁ

*Spí zem i pastieri si trochu zdriemli
Nad stádom oviec zamdlených —
I ľudia všetci zomdlení sú veľmi,
Kto k žitiu, k láske zbudí ich?*

*A Jeruzalem zábav v kolotoči —
V paláci kysne starý kvas,
Mali by plakať ľudské biedne oči,
Z nebeskej Hviezdy prijať jas!*

*Až rozblčí sa iskra v ľudskom oku,
Zobudí srdce Diet'a-Pán,
Ukáže milosť veľkú, prehĺbokú
A sväté telo plné rán — —*

*A hviezdy krvi svietit' budú jasne,
Jak Hviezda Vianoc na nebi —
A plameň lásky nikdy nevyhasne
Na Zemi plnej veleby.*

Štědrý večer na Starém bělidle . .

(Dokonč. z 1. str. přílohy)

nechce plout od kraje, a svičička že už dohořívá. "Však moje také zhasíná a nepřišla daleko", pravil Vilím. V tom trkl zase někdo do nádoby, voda se rychle rozhoupala a lodičky uprostřed plující se potopily. "Hečte, hečte, vy dříve umřete než my!" zvolala Adélka s Vilímkem. — "Co je víc, jen když jsme byli daleko," odpověděla Barunka a Jan přisvědčil, ale matka se smutně dívala na ta zhaslá světla a předtucha se zmocnila její duše, neníli přece nevinná dětská hra věštbou jejich budoucnosti.

"Přinese nám Jezulátko něco?" ptaly se děti babičky potajmo, když se začalo uklízet se stolu. "To já nevím, uslyšíte, jestli zazvoní" řekla babička. Menší děti se postavily k oknu, mínice, že Jezulátko musí jít okolo oken a že je uslyší. "Což nevíte, že Jezulátko není vidět ani slyšet?" pravila babička. "Jezulátko sedí v nebi na světlém trůnu a posílá dárky hodným dětem po andělech, kteří je přinášejí na zlatých oblacích. Neslyšíte nic než zvonků hraní." Děti se dívaly do oken, nábožně babičku poslouchající. Vtom kmitla okolo oken světlá zář a zvenku zazněl hlas zvonku. Děti sepyaly ruce, Adélka pak šeptala tiše:

"Babíčko, to světlo bylo Jezulátko, vidíte?" Babička přisvědčila a v tom také matka vcházela do dveří, oznamující dětem, že v babiččině světnici Jezulátko jim nadělilo. To by shon, to bylo radosti, když děti viděly osvětlený, okrášlený strom, a pod ním tolik krásných darů.

Z knihy *Babíčka*

*Rodinám, ktorým sme slúžili v tomto roku ako aj v minulých rokoch a našim
všetkým priateľom a susedom tie najuprimnejšie pozdravy k radostným*

Vianociam a šťastný a úspešný Nový rok praje

Mr. and Mrs. John J. Krtíl s rodinou

Veselé vianočné sviatky a samým Pánom Bohom požehnaný

NOVÝ ROK 1974

PRAJE

**SLOV. SAM. V NEMOCI PODPORUJÚCEHO SPOLKU
V NEW YORKU**

ŠTASTNÝ NOVÝ ROK 1974

PŘEJE VŠEM PŘÁTELŮM A KRAJANŮM

Charlotte G. Masaryk Society

NEW YORK, N. Y.

*Děkujeme za všechna přání u příležitosti
svátků vánočních a Nového roku
a přejeme též upřímně
vše nejlepší*

FRANK A GERDA SVEHLOVI

**PŘÍJEMNÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ
A MNOHO ZDARU
DO NOVÉHO ROKU VÁM PŘEJE**

H & S PORK STORE

JOSEF SUDA, majitel
35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA
Telefon AS 8-8468

Šťastné prožití svátků Vánočních
a mnoho zdaru do Nového Roku,
všem přátelům přeje

M. Neumann,
starosta Sokola Washington, D. C.
s manželkou.

Místo vánočních listků

**PŘÍJEMNÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ
A VŠE NEJLEPŠÍ V NOVÉM ROCE 1974
PŘEJE VŠEM ZÁKAZNÍKŮM**

Stransky Mobil Service

770 GREEN STREET, ISELIN, NJ 08830
PHONE: 636-9717

Veselé Vianoce a Šťastný Nový rok
přeje

CLOSE QUARTERS

Cocktail lounge

81-09 Broadway, Elmhurst

Dušan Kolbašovský, majitel — Tel. HI 6-9476

Radostné svátky vánoční
a šťastný Nový rok
přeje

A. ORWASHER, Inc.
pekařství

308 E 78th St., N. Y. C. • Tel.: BU 8-6569

**PŘÍJEMNÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ
A VŠE NEJLEPŠÍ V NOVÉM ROCE
CELE KRAJANSKÉ VEREJNOSTI
PŘEJE**

**PRVNÍ ODBOČKA ČESKOSL. NÁRODNÍ
RADY AMERICKÉ**
na Long Islandě

**PŘÍJEMNÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ
A ŠTASNÝ NOVÝ ROK
PŘEJEME VŠEM SPORTOVČŮM**

**American-Czechoslovak Sport Club,
New York**

**PŘÍJEMNÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ
A MNOHO ZDARU
DO NOVÉHO ROKU VÁM PŘEJE**

VEPP'S PHARMACY, Inc.
1444 FIRST AVENUE — NEW YORK
Tel. RH 4-8786

Vianočné zvyky zemplínskych sotákov

PRED ŠTEDROU VEČEROU

Už ráno na štedrý deň gazdiná položila na dvor starú železnú obruč zo suda a nasykala do nej kukurice a pšenice, pričom ani raz nezavolala na sliepky, aby ju nepočula vyšná i nižná gazdiná. Ta by odvábila sliepky k svojim a mala by viacej vajčiek. Do obruče sa dávala kukurica preto, aby sa sliepky držali pokope a nechodili susedom znášat vajčka.

Pred štedrou večerou gazdiná zobrala šechtár a išla k potoku. Dvakrát ním zakývala nad vodou a tretikrát ho ponorila do vody so slovami: Neberiem vodu, ale smotanu. To preto, aby v dome po celý rok bolo dost' mlieka a masla. Šechtár s vodou postavila potom k stolu, do ktorého vhadzovala po lyžičke z každého jedla.

Pred slávnostnou večerou gazda s gazdinou so sviečkou v ruke išli do chlieva, aby z vianočných dobrôt sa ušlo niečo i jemu. Na najkrajšej poduške niesli upečený "poplanok", vnútri ktorého bol cesnak a med. Cesnak preto, aby bol statok zdravý celý rok, aby nehladoval a aby bol tučný a hladký ako tá poduška.

Z chlieva sa vracali s veľkým otepom slamy a cepmi. Slama sprijemňovala idylu Vianoc. Hlinené dlážky sa takto premenili na zlatý koberec. Slamou potom vystlali "predňu chižu i kuchuň". Predtým dlážku pozametali, smeti nechali v kúte (toto vyniesli i so slamou až po Vianociach).

VIANOČNÉ JEDLÁ A STROMČEK

Pred začatím večere každý člen rodiny sa musel poumývať v nádobe, v ktorej boli aj peniaze. To na znak toho, aby im v rodine nechýbali po celý rok, aby boli bohatí. Po umytí sa poutierali do červeneho uteráka, aby boli pekní, červení a zdraví. Skôr než začali jesť, hlava rodiny — gazda porozhazoval hrach a orechy do kútov izby — to vraj pre anjelíkov.

Samotná večera sa niesla v slávnostnej a príjemnej nálade, ktorej náladovosť zvyšovali aj rôzne druhy jedál. Začínali ju zapálením hromničky, modlením a bozkaním chleba-kračúna, v prostriedku ktorého bola malá fláštička s medom, obložená cesnakom a obsypaná makom. Z toho chleba na Vianoce nejedli. Ponechávali ho až na Nový rok. Všetkých jedál bolo najmenej deväť a najviac dvanásť. Boli to: med, cesnak, oštyje, kapustnica, hríbová polievka, fazul'a — hrach, bôb, omáčka z tatarčej múky, pirohy, opekance s makom (fučki) a pod.

Pred jedením stará babka

alebo mamka poznačila medom čielka dievčatám i chlapcom, pritom hovoriac: dievčatám, coby vás chlapci tag l'ubil'i, jek pčolki mjat, chlapcom, coby vas dzučata tag l'ubil'i, jek pčolki mjat. Vianočný stromček bol obyčajne smrekový a priviazaný na povale. Nebol ozdobený guľami, kolekciami rôznych cukrikov ako dnes. Zdobili ho iba najkrajšie jablká, papierové reťazky, medovníkové ozdôbky, postriebrene alebo pozlátene oriešky a pod.

VIANOČNÝ STÔL

Vianočný stôl mal tiež svoje čaro. Bol prikrytý senom a v každom rohu stola boli uložené strukoviny a obilie, ako symboly dobrej úrody. Stôl bol prikrytý pekným obrusom. Na prostriedku bol kračun a vedľa neho hromnička. Pod senom vo vreckovke peniaze. Veľa toho bolo aj pod stolom. Gazda ako hlava rodiny priniesol pod stôl voňavého sena, sekeru a hrubú reťaz, ktorou obtočil nohy stola. Seno znázorňovalo dostatok paše po celý rok, sekera zase, aby sa dedinským pastierom na nohách nerobili pl'uzgiere a keď pôjdu s dobytkom na "panské" pastviská, aby ich hájníci nepochytali. Sekera symbolizovala ešte aj silu. Každý z členov rodiny mal byť mocný, silný ako železo. Reťaz symbolizovala jednotu. Tak ako ohnivká reťaze držia pokope, tak aj rodina by sa mala držať spolu po celý rok. Iný zvyk hovorí, že členovia rodiny nohami sa museli dotknúť reťaze, aby tieto mali zdravé a aby sa im neobdierali. Pod stolom boli aj železá z pluhu, aby pooraná zem hojne zarodila.

Pod stôl kladli aj hus, ktorú chlapci pomazali medom — aby si ju gunäre viac všimali a chlapci aby boli dobrými pasákní husí. Dyňa symbolizovala hojnú úrodu. Sito, vreteno a priadza pripomínali, aby po celý rok bolo dost' kurčiat.

ZVYKY ŠTEDRÉHO VEČERA

Veľa štedrovečerných zvykov našich dedov súviselo s rastlinami — resp. ich plodmi. Jedným z nich bolo aj rozkrajovanie jablka. Ak v rozkrojenom jablku zrníčka vytvárali hviezdu, to malo byť predpoved'ou, že dotýčený bude zdravý po celý rok. Ak zrníčka tvorili kríž, dotýčeného postihne choroba, ba aj smrť. Orechy podľa dávnejšej tradície symbolizovali život a smrť. Ak v orechu bolo zdravé jadro, to vraj znamenalo zdravie, život, ak skazené jadro — tak choroba, resp. smrť.

Cesnak mal ochraňovať pred bolesťami a chorobami. Z

toho dávali ochutnať aj dobytku, aby bol zdravý a psovi, aby dobre štekal a strážil gazdovstvo.

Na Štedrý večer susedia navzájom vyčkávali, kde najskôr zapália petrolejovú lampu. V ktorom dome zapálili prv, tam vysypali pozametané smeti — aby vraj mali veľa bl'ch a ploštíc. Ak zo zhasnutej sviečky dym išiel smerom k dverám, z rodiny niekto zomrie, ak smerom ku peci, št'astie dom neopustí.

Aké by to boli vianočné zvyky bez dievčat. Aj na Štedrý večer prichádzali na svoje. Začali triasť krikom, ktorý mali za domom, hovoriac: "Potreš mi bez(z), ozvi se mi pes!". A z ktorej strany zabrechal pes, odtiaľ mal prísť ich ženich. Alebo silno rozkyvávali ploty, aby podráždili psa i prasatá. Keď sa na ten lomoz ozvalo zabrechanie psa, znamenalo to, že dotýčené dievča v dohl'adnom čase sa vydá a keď zakrochkanie prasat'a, že sa vraj prespí.

ZVYKY PO ŠTEDREJ VEČERI

Po večeri gazda s gazdinou vyšli na dvor a pozreli na oblohu. Keď bola zatiahnutá mrakmi, to znamenalo, že v novom roku bude hojná úroda, ak bola jasná, hviezdnatá, úroda bude slabá, stodoily prázdne.

Po večeri gazda schoval vidly, aby sa mu statok v záprahu i na pastve neklal.

Potom vyšiel do záhrady a zvolával vtáčikov a zvieratá na večeru. Každý strom v záhrade natrel medom a obviazal slamou, aby dobre zarodili.

Po večeri všetky lyžice a vidličky pozbierali, zviazali slamcu a položili pod obrus na stôl. To pripomínalo dievčatám, ktoré pásli dobytok, aby sa im tento na pastve držal pokope, aby sa nestratil.

Viaceré dievky sa zišli v jednom dome a išli spolu počítať tyče v plote. Ktorá napočítala párný počet, tá sa mala prvá vydat'.

Chlapci zase trávil čas rôznymi hrami, ako napr. hrou na ručníky. Ručník zaviazali na uzly a tými bili jeden druhému po dlaniach, ktoré od úderov boli úplne červene a bolestivé. Potom spolu chlapci a dievčatá utvorili osobitné skupinky a vybrali sa na koledy.

A za tie koledy a vinše dostávali aj skromné odmeny: koláče, orechy a sem-tam aj peniaze, ktorých vtedy ani veľa nebolo. Vianočnú náladu sprijemňovali aj "ješličkare" — betlehemci. Skupina piatich chlapcov si zhotovila ješličky — betlehem a už po večeri sa vybrali na svoju obchádzku dedinou. Repertoár piesní a vinšov bol

VÁNOCE V PRAZE . . .

(Pokonč z 2 str. přílohy)

kryty podél prknem, aby nerušily klam a představivost diváků. Ale když takové záhrady nebylo, taky to divákům nepřekáželo. Byli brzy ukolébáni v přelud, že tam v pozadí žádných jesliček není a že se po jevišti prohánějí jenom princové a princezny, rytíři a zbrojnoši — loupežníci a čarodějové. Ne vždy, jen někdy mívala takováto divadla kulisy postranní, ale diváci brzy se domyslíli, že toto jednání je v královském sále, toto v lese a toto v krčmě. Sufity mívala tato divadla, aby nebylo vidět operátora; oponu jen výjimkou." (I. Herrmann — Před padesáti lety II, Praha 1925).

Jak k soužití obou prvků, tak na první pohled různorodých, došlo, není zcela bezpečně známo. Nebylo možno ani zjistit přesnější datum jeho počátku. Ví se zato dobrě, že tento zvyk zanikl v osmdesátých letech minulého století, patrně úředním zákazem. Je více než pravděpodobné, že tak dozníval jiný, starší zvyk, známý dosti dobře ze záznamu z druhé poloviny 18. století.

Tenkrát ještě chodily po domech v Praze děti s betlémem a hrou o svaté panny Dorotě (tento zvyk byl zakázán výnosem gubernia z 19. ledna 1770). Hrávali tehdy také divadlo s vánočními náměty (A. Novotný, O Praze mládí F. L. Věka, Praha 1940). Bývaly také veřejně vystavovány a za peníze ukazovány betlémy, někdy dokonce ve spojení s různými biblickými výjevy, sestavenými z dřevěných figurek v kaširované krajině. Takovou podívanou uchystal roku 1776 jistý Antonín Meyer v domě U mladého Rocenberka (ten dům stál na nároží Pernštyna a Národní třídy,

tam, kde je dnes Dům dětské knihy v místech bývalé kavárny Union).

Děle se udržel zvyk spadající časově do poslední čtvrtiny adventu, zvyk, který je možno nazvat Hledání noclehu. Zanikl na Malé Straně až ve čtyřicátých letech tohoto století. Naposledy byl zachycen ve farnosti kostela Panny Marie pod ochranou Božské Prozřetelnosti, či jak na Malé Straně říkají, U Kačetánů.

Zbožné paní hledaly po zbožných katolických rodinách, hlavně těch, které byly lépe hmotně postaveny, přistřeší pro obraz Panny Marie vždy na jednu noc. Taková návštěva byla spojena s prosbou o nocleh pro matku Ježíšovu, modlitbami a krátkým pohostěním. Rodina, prosbou potěšena, poskytla samozřejmě také nějaký peníz na dobročinné účely. Druhý den ráno byl obraz odnesen znovu do kostela a historie se opakovala. Šlo o zvyk, motivovaný zřejmě zprávou Písma, jak je zapsána v Evangelii podle Lukáše, v druhé kapitole, sedmém verši.

Pokusili jsme se ve vši stručnosti o seznámení s dvěma zajímavými předvánočními zvyky staropražskými, jistě ne osamocenými. Bylo jich ještě daleko víc, ovšem vázaly se především ke Štědrému dni a Božím Hodu vánočnímu, které byly zvyklostmi přinesenými do Prahy z jednotlivých krajů Čech. Tak chodili po domech o Božím Hodě s koledou právě tak jako ve svátek Tří králů, kdy chodili také po domácnostech psát na dveře pro ochranu před Zlými počáteční písmena jmen Tří králů K+M+B. Jinak v domácnostech ještě koncem minulého století slévali o Tří krále olovo, aby nahlédli ve dny budoucí.

(VSK)

TO JSOU VÁNOCE

KRISTINA BESTOVÁ

Posvátný závan prastarých časů

Blažený návrat do dětských snů

Hledání perly na dně jasu

Výstup na tajemnou rozhlednu

Proměna všedna v nevšední krásu

Proměna srdcí v píseň tisíců hlasů

Píseň o jednom slově

G L O R I A !

viac námetu religiozneho — vianočného, do ktorého preniklo veľa prvkov svetských s humoristickým zafarbením. Po Vianociach z izieb vynášali slamu. Izby pozametali a drobné smeti i so slamkami najstaršie dievča vynieslo na cestu. Keď ľudia prešlo cez vyhodnené smeti, toľko dievča bude mať pytačov.

Nuž zvyky sú zvyky a tradícia je tradíciou. Vianočné sviatky boli vždy príležitosťou siahnuť do pokladnice množstva zvykov, ktoré so svojimi symbolmi sa prenášali z generácie na generáciu. Veď väčšina zvykov našich dedov a otcov mala bezprostredný vzťah k životu a životným potrebám.

MICHAL FRANKO

PŘÍJEMNÉ PROŽITÍ VESELÝCH A RADOSTNÝCH VÁNOC, ŠTASTNÉHO
A ÚSPĚŠNÉHO ROKU PŘEJE VŠEM HOSTŮM, PŘÁTELŮM A ZNÁMÝM

Ruc Restaurant

JAROSLAV A NAĎA RUČOVÍ

312 EAST 72nd STREET, NEW YORK 21, N. Y.

PŘÍJEMNÉ PROŽITÍ KRÁSNÝCH VÁNOC

A POŽEHNANÝ ROK 1974

UPŘÍMNĚ PŘEJÍ

Dr. h. c. K. F. a Jarmila Štekrovi,

REALTORS

LITTLE NECK REALTY, 254-13 NORTHERN BLVD.,
LITTLE NECK N.Y. 11363,
224-0300 (CODE 212) A DO BYTU (CODE 516) 487-2948

Máme na prodej více jak 600 obytných domů, obchodů, restaurantů, továren, farem stavebních pozemků atd. Můžete volat do kanceláře všední den, v neděli i svátek, ve dne v noci, nechte pro nás vzkaz, když tam nejsme, s radostí Vás zavoláme zpátky.

ZDAR V NOVÉM ROCE

přeje svým členům a přátelům

SOKOL NEW YORK

JAN BABINEC, starosta

Mnoho zdaru a štěstí v roce 1974
všem sestrám zde i jinde, všem štedrým
podporovatelům Dámského Dobr. Klubu, včetně
redakci a členářům Amerických Listů
přeje upřímně

Americko-Československý
dámský dobročinný klub v Miami, Florida

MARIE DULLOVÁ, předs. L. PETRÁŠKOVÁ, I. místopřed.
BERNICE ŠIMONOVÁ, II. místopřed.
BOŽENA NYGRINOVÁ, taj a účet. BESSIE ŠTEPÁNKOVÁ, pokl.
B. LADICKOVÁ, stráž. dveří
a všechny ostatní sestry

1854

1974

120 let

Jistoty pro své
členstvo

ŠTASTNÝ A VESELÝ
NOVÝ ROK

FRANK J. VODRÁŽKA, předseda JAMES V. KRÁKORA, tajemník
CHARLES T. KROPIK, místopředseda GEORGE SOVA, pokladník

2138 South 61st Court, Cicero Illinois 60650

